

Zondag 23 april 2023
derde van Pasen

Lezing uit de profetie: Jesaja 43,1-12

*Lied: 'Dit huis vol mensen': **lied 278***

Lezing uit de brieven: 1 Petrus 2,1-10

Lied: 'Herschep ons hart' (t. Huub Oosterhuis, m. Tom Löwenthal; Zangen van zoeken en zien 97)

Overweging

De Eshof zijn wij. Eshof-gemeente. Een naam die zo gekozen is doordat dit gebouw op het land is neergezet dat vroeger behoorde aan de boerderij die 'de Eschhof' heet – hij bestaat nog altijd en staat aan de Westerdorpsstraat. Een es is hier geplant toen in 1987 gereformeerden en hervormden samen verder gingen. Helaas moest die geveld worden vanwege de beruchte essenziekte. De vervangende es die nu aan de zuidkant van het gebouw staat, is nog maar enkele jaren oud.

Dat 'hof' in 'Eshof', dat komt van 'hoeve'. Heel toepasselijk, eigenlijk: een kerk als een hoeve. Een boerderij waar gewerkt wordt in de aarde, zoals de tuingroep wekelijks doet in de Eshoftuin aan de Veenwal. Waar gezorgd wordt dat mensen voedsel naar lichaam en ziel krijgen. Maar ook een gastvrije hoeve waar vreemdelingen welkom zijn. Waar ieder op eigen wijze een steentje bij kan dragen. Waar ieder in haar of zijn eigenheid wordt gewaardeerd en gezien – zoals dat op een zorgboerderij gebeurt. Een hoeve als huis van God, huis vol mensen.

Daaraan moet ik denken bij de woorden uit de brief van Petrus. Mensen als levende stenen, die ieder waardevol zijn op hun eigen plek. Een hoeve als tempel die uit levende stenen bestaat. Waar mensen hun hart voor elkaar openen. Waar mensen hun hart laten spreken. Waar ze hun twijfels en hun zoeken, hun vragen en hun geluk, hun kracht en hun talenten inzetten voor elkaar. Voor iets wat je alleen maar samen kunt doen – in je

eentje kan dit niet. Waar je kunt leren van je eigen leven een plek te maken waar God woont, een heilige plek. De schrijver van de brief noemt het 'een koninkrijk van priesters, een heilige natie'.

Het zijn bemoedigende woorden. Niet zo vreemd dat Petrus ze gebruikt.

Hij schreef voor kleine gemeentes in een wereld waar niemand anders in de woorden van Jezus gelooft – want zo was het toen, net als nu. Een wereld waarin een kleine kerkgemeenschap het hoofd soms amper boven water houdt, net als nu.

En hij ziet hoe zo'n kleine groep mensen grote betekenis heeft. Hoe deze mensen God waar maken in hoe en wat ze zijn. Hoe God hen aanraakt en als mens tevoorschijn roept. "Eens was u geen volk, nu bent u Gods volk; eens viel Gods ontferming u niet ten deel, nu wordt zijn ontferming u geschonken."

Zó kijken naar Gods ontferming over ons; naar zijn liefde voor mensen – en daarin geloven: het is wat Huub Oosterhuis deed. We zingen het in zijn liederen. Hij zei eigenlijk niets anders dan wat in de Schrift te lezen is, bijbelvast als hij was. En tegelijk vond hij woorden voor God die nieuw waren. Die de liefde uitdrukken, waar het in de brief van Petrus over gaat. De strenge, oordelende God liet hij achter zich. 'Hij bouwde een nieuw taallandschap,' stond in een advertentie na zijn overlijden, 'waarin het veilig wonen is.'

We zongen ervan in het Schriftlied: 'die chaos schiep tot mensenland'. Het is één groot pleidooi voor vertrouwen. Over het mensenboek, dat de bijbel is; boek waarin het over onszelf gaat. Mensen met nu eens overslaande liefde, liefde als een overslaande stem, heftig en enthousiast en groot. Dan weer met overgaande liefde, liefde die geen stand houdt, liefde die afkalft. Mensen met weeën die niet overgaan, met groeipijn, herhaalde fouten, beperkte vermogens. En dat hele onvermogen van ons, het wordt omringd door Gods blijvende liefde in het eerste en derde vers. Over hoe hij chaos tot leefbaar land maakt. Hoe hij ons tot elkaar roept. Hoe hij ons zijn ontferming garandeert. Hoe hij ons in de dood nog kent; hoe ons leven, dat eindigt in de dood, door hem eeuwigheidswaarde krijgt.

Zo is Gods ontferming over ons, schrijft Petrus, schrijft Oosterhuis. Maar die ontferming is niet bedoeld om knus mee te gaan cocoonen. Niet om een gezelligheidsvereniging te worden die het vooral leuk

heeft met elkaar. Of die vooral zijn best doet zichzelf in stand te houden, om de eigen club overeind te houden. Daartoe zijn we niet geroepen. Oosterhuis kende de Petrusbrief, die zegt: “laat u ook zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijke tempel.” Dit gebouw, de Eshof, is belangrijk, maar niet het belangrijkste. Belangrijker is hoe jij zelf een geestelijke tempel bent. Hoe jij een veilige plek bent voor een ander. Hoe je leert luisteren naar wat God in je eigen leven aan het doen is. Hoe God een vaste grond in je leven is, zodat je niet wordt meegesleurd door de afgoden van onze tijd.

Dit kan niet allemaal in één keer en het kan ook niet allemaal tegelijk. We horen het de Prediker zeggen en Huub Oosterhuis maakte er een lied bij. Er is een tijd van vloek en een tijd van zegen. Voor alles wat er gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel (Pred. 3,1). Soms is dát nog wel het moeilijkste: het uithouden met dit moment. Met het verdriet en de eenzaamheid van het nu. Met de onzekerheid en het afwachten. Niet alles is maakbaar. Er is heel veel in ons leven waar geen knop aan zit die je even om kunt zetten. Veel van wat er is, moet eenvoudigweg doorleefd worden.

Geduld is dus een schone eigenschap, geduld, geduld... Maar dat is niet het enige. Er klinkt ook een stem die je aanspreekt op je verantwoordelijkheid. Oosterhuis gaf daar in veel van zijn gedichten woorden aan. “Wie aan dit bestaan verloren nieuw begin heeft afgezworen, wie het houdt bij wat hij heeft, sterven zal hij, ongeleefd.” Leven, dat is: wereldwijde solidariteit. Leven, dat is: omzien naar de wees, de weduwe en de vreemdeling. Leven, dat is: je in willen zetten voor dat heilige priesterschap waar Petrus van schrijft. Wie dat doet, vindt Gods liefde op zijn weg. “Wie niet geeft om zelfbehoud, leven vindt hij, honderdvoud.”

We zijn geen mens geworden om ons alleen met ons eigen welzijn bezig te houden. Of met het in stand houden van ons eigen clubje. We zijn mens geworden om levende stenen te zijn voor de bouw van een geestelijke tempel.

Die twee kanten van ons bestaan, we vinden ze in de bijbel. Gods onvoorwaardelijke liefde. En onze roeping tot een leven als verantwoordelijke mensen.

We vinden ze ook in de erfenis die Huub Oosterhuis nalaat. Hij bracht die beide kanten regelmatig samen in de liederen over de grote visioenen in de bijbel. Straks, na deze viering, zullen we er enkele zingen. ‘De tafel der armen’ is er één van – je hoort er Openbaring 21 in meeklinken. En ‘In ’t laatste van de dagen zal het zijn...’ Een lied bij visioenen van Micha en Jesaja. Jesaja, van wie

we ook vanmorgen een visioen hoorden. Over God die zijn volk niet loslaat; die de redder is van Israël, dat alle volken in die redding voor zal gaan.

Oosterhuis hield dat visioen levend. Hij zocht er woorden voor, twijfelend, aarzelend, tastend. In de Obamalezing, die hij op 3 mei 2009 in Amersfoort hield, zei hij: “Ik heb besloten dit visioen ernstig te nemen, en een andere wereld dan deze, een nieuwe, voor mogelijk te houden. En ernaar te verlangen. En dus mijn ogen en oren te scherpen voor de kleinste tekenen van opleving, nieuw begin, nieuw optimisme. (...) Ik heb besloten me aan te sluiten bij het goede dat overal, overal (!) gedaan wordt, als bij een bezielde verband, een zinsverband. Bij de toewijding waarmee mensen voor elkaar zorgen, een tafel dekken, wonden verbinden, naar elkaar luisteren; bij de ongekende, onschatbare liefde, ontferming, onbaatzuchtigheid die mensen elkaar betonen – wat weet ik ervan? Nauwelijks iets, maar genoeg om het te herkennen en erin te geloven.”

Een detail is nog leuk om te vermelden. Het is iets uiterlijks – maar wel mooi. Ook onze kerkelijke hoeve, de Eshof, draagt een zichtbaar spoor van Huub Oosterhuis. Hij was een keer hier. Een jaar of 20 geleden. Hij stond op de verhoging en nam de kerkzaal in ogenschouw. En hij wees naar de witte muur achter de kansel. ‘Dat is kaal, daar moet een kleed komen,’ zei hij – of iets in die trant. Het kleed kwam er. Als onderdeel van de vernieuwing van de kerkzaal. Een wandkleed in de kleuren van het kerkelijk jaar. Mede uitgedacht door twee mensen die net als Huub Oosterhuis in Gods blijvende gedachtenis zijn opgenomen en aan wie wij in deze hoeve veel te danken hebben: Arie Fokker. En Mart Geelhoed.

Dat deze Eshof, deze Es-hoeve, voor ons allen de plek mag zijn waar wij ons oefenen in ons vertrouwen op Gods handvest van ontferming – en dat wij met elkaar de levende stenen mogen zijn van een geestelijke tempel.

Muziek

*Lied: ‘Tijd van leven’: **lied 845***